

Вознюк В. В., студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Білоусов В. М., старший викладач

МАЙНОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Про майнову відповідальність за порушення права інтелектуальної власності мова йде лише в п. 5 ч. 2 ст. 432 ЦК України [1, с. 98] та п. 8 ч. 2 ст. 16 ЦК України. Цей пункт проголошує норму про відшкодування збитків та інші способи відшкодування майнової шкоди. Майнова шкода або збитки складаються із двох компонентів: реальних збитків – і упущеної вигоди.

Під реальними збитками прийнято розуміти ті, які особа зазнала у зв'язку зі знищенням або пошкодженням речі, а також витрати, які особа зробила для відновлення свого порушеного права. Звичайно, поняття реальних збитків стосовно об'єктів права інтелектуальної власності можна розуміти і в прямому значенні – знищенні або пошкодженні самого об'єкта права інтелектуальної власності [4, с. 256]. Рукопис твору, картину тощо можна просто знищити чи пошкодити. Стосовно об'єктів промислової власності можна вести мову лише про заявочні матеріали, які також можна знищити чи пошкодити.

Щодо винаходів, промислових зразків та інших об'єктів промислової власності, то так прямолінійно розуміти знищення чи пошкодження самого об'єкта не можна. Адже заявка, на підставі якої видано патент, залишається в архівах. Знищення чи пошкодження самого об'єкта в натурі не означає знищення самої ідеї об'єкта.

Отже, у сфері права інтелектуальної власності поняття реальних збитків слід тлумачити значно ширше від знищення чи пошкодження майна. Нарешті, заподіяння реальних збитків може бути здійснено невиконанням або неналежним виконанням авторського договору чи іншого договору у сфері права інтелектуальної власності.

Слід розуміти значно ширше, ніж знищення чи пошкодження об'єкта права промислової власності, поняття реальних збитків і у патентному праві. Згідно із ст. 28 збитки можуть бути нанесені виготовленням продукту із застосуванням запатентованого винаходу (корисної моделі), застосування такого продукту, пропонування для продажу, в тому числі через Інтернет, продаж, імпорт (ввезення) та інше ведення його в цивільний оборот [3].

Так само реальні збитки в патентному праві можуть бути завдані невиконанням або неналежним виконанням умов договору. Такі ж норми містяться й в інших «патентних законах» України.

Збитки включають в себе й упущену вигоду, якою визнаються доходи, які особа могла б реально одержати за звичайних обставин, якби її право не було порушене. Упущену вигоду суб'єкт авторського права і (або) суміжних прав може понести також через численні порушення зазначених прав. Це може бути ввезення на митну територію України без дозволу осіб, які мають авторське право і (або) суміжні права, примірників творів, в тому числі комп'ютерних програм і баз даних, фонограм, відеограм, програм мовлення; будь-які дії свідомого обходу технічних засобів захисту авторського права і (або) суміжних прав, зокрема виготовлення, розповсюдження, ввезення з метою розповсюдження і застосування засобів для такого обходу; підробка, зміна чи вилучення інформації, зокрема в електронній формі, про управління правами без дозволу суб'єктів авторського права і (або) суміжних прав чи особи, яка здійснює таке управління; розповсюдження та ввезення на митну територію України з метою розповсюдження, публічне сповіщення об'єктів авторського права і (або) суміжних прав, з яких без дозволу суб'єктів авторського права і (або) суміжних прав вилучена чи змінена інформація про управління, зокрема, в електронній формі. Неправомірне використання об'єктів права промислової власності також може наносити суб'єктам цього права збитки у формі упущеної вигоди.

Проте, майнові збитки складаються не тільки із реальних збитків і упущеної вигоди. Закон України «Про авторське право і суміжні права» допускає можливість включення в розмір збитків судових витрат, а також витрат, пов'язаних з оплатою адвоката: «У розмір збитків, завданих особі, права якої порушені, додатково можуть бути включені судові витрати... а також витрати... пов'язані з оплатою адвоката». Відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права» суд може постановити рішення про накладення на порушника штрафу у розмірі 10 відсотків суми, присудженої на користь позивача [2].

Отже, важливим напрямом розвитку законодавства у сфері інтелектуальної власності, зокрема авторського права та практики його застосування, має бути посилення режиму правової охорони об'єктів інтелектуальної власності, у тому числі посилення відповідальності за порушення виключних прав на об'єкти авторського права та більш детальна регламентація відповідальності за порушення авторських прав.

Література

1. Цивільний кодекс України / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К.: Велес, 2010. – 272 с.

2. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3792-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 13. – Ст. 64.

3. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15 грудня 1993 р. № 3687-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – №7. – Ст. 32.

4. Підпригора О. А. Цивільне право: підручник для студентів юрид. вузів та факультетів / О. А. Підпригора. – К.: Вентурі, 2007. – 468 с.

УДК 347(043.2)

Грабошук Я. Е., студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Білоусов В. М., старший викладач

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ НЕУСТОЙКИ

Неустойка є одним з найдавніших та найпоширеніших способів забезпечення виконання зобов'язань. Вона застосовувалася у цивільному обороті ще з часів римського права.

Неустойкою (штрафом, пенею) є грошова сума або інше майно, які боржник повинен передати кредиторіві у разі порушення боржником зобов'язання [1].

Неустойка може бути встановлена у твердій сумі, у відсотках до суми всього невиконаного зобов'язання або до його частини, у формі додаткового платежу.

Чинний ЦК України вперше на законодавчому рівні надав визначення таких форм неустойки, як штраф та пеня. Штраф, як вид неустойки, обчислюється, як правило, у відсотках від суми невиконаного або неналежно виконаного зобов'язання або у твердій сумі і стягується однократно. Пеня, як вид неустойки, обчислюється у відсотках від суми несвоєчасно виконаного грошового зобов'язання за кожен день прострочення.

Отже, на відміну від штрафу, пенею забезпечується своєчасне виконання грошового зобов'язання.

Сплата (передача) неустойки і відшкодування збитків не звільняють боржника від виконання зобов'язання у натурі, якщо інше не встановлено законом або договором [1].

До вимог про стягнення неустойки застосовується скорочений строк позовної давності – в один рік [1].